

ОСНОВНІ ІСТОРИЧНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Кіричок О.Г., кандидат технічних наук, Національний університет водного господарства та природокористування, Рівне, Україна, o.h.kirichok@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0002-1596-1045

Антонюк В.П., Рівненський автотранспортний коледж Національного університету водного господарства та природокористування, Рівне, Україна, ratk@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0001-5778-2822

Шевченко О.В., Рівненський автотранспортний коледж Національного університету водного господарства та природокористування, Рівне, Україна, ratk@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0002-0306-0450

HISTORICAL AND LEGAL ASPECTS OF REGULATING INTERNATIONAL MOTOR TRANSPORTATION

Kirichok O., Ph.D., National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine, o.h.kirichok@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0002-1596-1045

Antoniuk V., Rivne Motor Transport College of National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine, ratk@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0001-5778-2822

Shevchenko O., Rivne Motor Transport College of National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine, ratk@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0002-0306-0450

ОСНОВНЫЕ ИСТОРИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ АВТОМОБИЛЬНЫХ ПЕРЕВОЗОК

Киричок А.Г., кандидат технических наук, Национальный университет водного хозяйства и природопользования, Ровно, Украина, o.h.kirichok@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0002-1596-1045

Антонюк В.П., Ровенский автотранспортный колледж Национального университета водного хозяйства и природопользования, Ровно, Украина, ratk@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0001-5778-2822

Шевченко О.В., Ровенский автотранспортный колледж Национального университета водного хозяйства и природопользования, Ровно, Украина, ratk@nuwm.edu.ua, orcid.org/0000-0002-0306-0450

Постановка проблеми.

Утворення України та становлення її як демократичної, правової, соціальної держави стало результатом втілення багатовікових традицій державотворення українського народу. Подальший державний розвиток обумовлює необхідність удосконалення державної політики у сфері перевезень. Автомобільний транспорт – найважливіша ланка у сфері економічних відносин, одна із провідних галузей матеріального виробництва [1]. Він бере участь у створенні продукції та доставці її споживачам, здійснює зв'язок між виробництвом та споживанням, між різними галузями економіки, між країнами та регіонами. Без відносин у сфері автомобільних перевезень був би неможливий сам процес сучасного виробництва, для якого необхідні зв'язки щодо постачання сировини і продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналізу даної проблеми присвятили свої наукові праці юристи в галузі транспортного, цивільного, господарського права, серед яких можна назвати таких, як Е. Ф. Демський, В. К. Гіжевський, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, О. А. Підпригора, Д. В. Боброва, С. М. Приступа, А. П. Сергєєв, Ю. К. Толстой, С. М. Корнеев, С. Н. Братусь, Ю. А. Попов, В. Ф. Маслов та ін.

Мета дослідження – аналіз нормативно-правової бази міжнародних перевезень вантажів автомобільним транспортом і визначення основних напрямів її систематизації.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На початку ХХ століття міжнародні автомобільні перевезення регламентувала Конвенція про врегулювання автомобільного руху між країнами, встановлення технічних вимог до автотранспорту у міжнародному сполученні, прав управління автомобілем, уніфікації сигналів на автошляхах (Париж, 1926). Поширення міжнародних автомобільних перевезень призвело до розробки Конвенції про шляховий рух та до Протоколу про дорожні знаки і сигнали (Женева, 19 вересня 1949 р.). До них приєдналися відповідно майже 100 та 50 держав. Колишній СРСР також був їх учасником з 1959 р. Вказані акти чинні у редакції від 8 листопада 1968 р. Сьогодні вони відомі за назвами: Конвенція про шляховий рух та Конвенція про дорожні знаки і сигнали. Підписані від імені України 8 листопада

1968 р. та схвалені 25 квітня 1974 р., вони стали чинними для України відповідно з 21 травня 1977 р. та 6 червня 1978 р.

Умови договору міжнародного автомобільного перевезення вантажів між європейськими державами визначає Конвенція про договір міжнародного перевезення вантажів (інакше: КДПВ або ЦМР), підписана у Женеві 19 травня 1956 р. [2]. Вона стала чинною з 2 липня 1961 р., а сьогодні діє у редакції від 5 липня 1978 р. До певної міри норми цієї Конвенції мають риси наступності щодо норм Конвенції про шляховий рух від 19 вересня 1949 р. Конвенція про договір міжнародного перевезення вантажів була прийнята з метою уніфікації умов, що регулюють міжнародне перевезення вантажів автотранспортом, зокрема, щодо документів, які застосовують для перевезення, а також відповідальності перевізника. Вона застосовується, по-перше, до перевезень автомобілями, автомобілями-тягачами, причепами, напівпричепами тощо. По-друге, до будь-якого сплатного договору перевезення вантажів, коли місце прийняття вантажу до перевезення та місце доставки вантажу знаходиться у різних державах, з яких хоча б одна є учасницею Конвенції. По-третє, до перевезень вантажів державами, оптовими установами й організаціями, а також до випадків, коли транспортний засіб з вантажем (без його вивантаження) та частину шляху переміщується морем, залізницею, внутрішнім водним та повітряним шляхом.

Згідно із зазначеною Конвенцією для здійснення автотранспортного перевезення укладається єдиний договір навіть у випадку його реалізації кількома перевізниками.

Кожен з перевізників відповідає за здійснення усього перевезення. Другий і наступні перевізники стають сторонами у договорі перевезення на умовах, зазначених у відвантажувальній накладній.

Конвенція передбачає, що договір перевезення вантажу автотранспортом підтверджується накладною на перевезення вантажу, яка засвідчує прийняття вантажу перевізником. Накладна складається у трьох примірниках. Перший вручається відправнику, другий додається до вантажу, третій залишається у перевізника. Іноді накладну складають у чотирьох примірниках, два з яких залишаються у перевізника. Накладну підписують відправник та перевізник. При доставці для розвантаження покупцю, він вказує час прибуття автомашини для розвантаження і вибуття після розвантаження, підписує накладну і засвідчує підпис печаткою. Вантаж видається зазначеному в ній отримувачу.

Якщо до перевезення подається різноманітний або поділений на партії вантаж, чи перевезення здійснюють різні транспортні засоби, як продавець, так і перевізник мають право вимагати окрему накладну на кожний транспортний засіб, кожен вид чи партію вантажу. У накладній на міжнародне перевезення зокрема вказують: місце і дату її складання; назву та адресу відправника й перевізника; місце і дату прийняття вантажу до перевезення; місце його передачі отримувачу; назву та адресу отримувача; прийняте позначення характеру вантажу і спосіб його упаковки, а у випадку перевезення небезпечних вантажів – їх звичайно визнане позначення; кількість вантажних місць, їх маркування та номери; масу вантажу брутто або кількість вантажу, виражену в інших одиницях виміру; витрати, пов'язані з перевезенням (провізна плата, митні збори, додаткові та інші витрати, зроблені з моменту укладення договору до здачі вантажу); відомості, необхідні для виконання митних та інших формальностей.

До автотранспортної накладної відправник додає необхідні документи. Відправник має право розпоряджатися вантажем, зокрема, вимагати від перевізника призупинити транзит, змінити місце призначення вантажу чи передати його іншій особі, не вказаній у накладній. Ця інша особа не має права призначити іншого вантажоодержувача. Але відправник не може здійснювати зазначеного права, якщо другий примірник накладної вже вручено конкретному вантажоодержувачу чи одержувач вимагає від перевізника на підставі своєї квитанції надати йому другий примірник накладної та вантаж. Одержувач має право розпоряджатися вантажем з моменту оформлення накладної, якщо відправник застеріг про це у накладній.

Відповідно до норм Конвенції перевізник відповідає, якщо вантаж втрачено повністю або частково чи заподіяно шкоду в період з моменту прийняття вантажу до перевезення і до моменту його доставки, а також у результаті затримання доставки. Перевізник завжди відповідає, якщо: втрата, пошкодження чи затримання в доставці викликані несправністю транспортного засобу; мала місце неправомірна поведінка чи недбалість особи, у якої транспортний засіб було орендовано, або службовців транспортної організації.

Перевізник звільняється від відповідальності, якщо доведе, що втрата, збитки чи затримання доставки вантажу виникли у результаті: неправомірних дій чи недбалості позивача; вказівок позивача, які не пов'язані з неправомірними діями чи недбалістю перевізника; недоліків вантажу, що

зумовлені його специфічними властивостями; настання обставин, яких перевізник не міг уникнути, і наслідків, яких він не міг відвернути. В останньому випадку перевізник повинен довести розсудливість своїх дій та неможливість уникнення шкоди.

Втратою вантажу вважається, зокрема, його доставка протягом 30 днів з моменту спливу узгодженого строку доставки, а якщо такий строк не встановлений, – протягом 60 днів з моменту прийняття вантажу перевізником. Часткова втрата, пошкодження або затримання вантажу не означає, що його безумовно слід доставити.

Про втрату чи пошкодження вантажу одержувач повинен повідомити перевізника. Компенсація перевізником збитків, завданих повною чи частковою втратою вантажу, обмежена максимальним розміром. За незбереження вантажу максимальна відповідальність перевізника сягає 25 золотих франків за 1 кг маси брутто (ст. 23 КДПВ). Крім того, перевізник повністю відшкодовує витрати, пов'язані з перевезенням, мито тощо. Норми Конвенції передбачають умови компенсації за затримання в доставці вантажу.

Конвенція містить перелік спеціальних ризиків, які звільняють перевізника від відповідальності.

Відповідальність перевізника усувається або обмежується, якщо позовні вимоги випливають з цивільного позадоговірного правопорушення (делікту), а не з порушення договору.

У Женеві 5 лютого 1978 р. держави-учасниці згаданої Женевської КДПВ 1956 р. уклали Протокол до цієї Конвенції. У ньому по-іншому трактується розмір відповідальності, зазначений у згадуваній ст. 23 КДПВ. Встановлено, що розмір відповідальності не може перевищувати 8,33 розрахункових одиниць за 1 кг відсутньої маси брутто. Зазначена стаття доповнена нормами, у яких роз'яснено поняття та застосування розрахункової одиниці. Нею вважають одиницю спеціальних прав запозичення, яка визначається Міжнародним валютним фондом (МВФ). Вказаний розмір розрахункової одиниці перераховують у національну валюту держави, суд якої розглядає справу на підставі вартості цієї валюти у день винесення рішення або у день, визначений домовленістю сторін.

Серед міжнародних договорів є такі, що регулюють перевезення специфічних вантажів, або таких, що вимагають спеціальних застережних заходів і особливих умов при транспортуванні. Такою є, наприклад, Європейська конвенція про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів від 30 вересня 1957 р., яка набула чинності 29 січня 1968 р. [3]. Її учасницями є, зокрема, Австрія, Англія, Бельгія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Польща, Португалія, ФРН, Франція, Швейцарія, Швеція. Колишній СРСР у згаданій Конвенції участі не брав. Україна теж не бере у ній участі.

До зазначених міжнародних договорів належить також Угода про міжнародні перевезення харчових продуктів, що швидко псуються, і про спеціальні транспортні засоби, призначені для цих перевезень від 1 вересня 1970 р., яка стала чинною 21 листопада 1976 р. До Угоди приєдналися Франція, Іспанія, ФРН, колишній СРСР та деякі інші держави.

Певною мірою особливості міжнародних автоперевезень регулюють міжнародні договори, основний зміст яких спрямований на регламентацію митного проходження вантажів. Наприклад, митний режим при перетині кордонів європейських держав автотранспортом регулює Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП від 14 листопада 1975 р. [4]. Вона є обов'язковою для України як однієї з правонаступниць колишнього Союзу РСР, що було підтверджено у 1994 р. Відповідно до її норм міжнародним документом, який застосовують для автомобільних перевезень вантажів через митні кордони кількох держав без їх перевантаження є Книжка міжнародного дорожнього перевезення (Книжка МДП). Зазначений документ видає Асоціація, яка входить до складу Міжнародного Союзу автомобільного транспорту, а в Україні – уповноважені на це митні органи. Книжка МДП оформляється на кожен транспортний засіб чи контейнер. Вона є дійсною для виконання одного перевезення. Складається з 1 жовтого із 6, 14 (при перетині більше двох кордонів) чи 20 (при перетині більше 6 кордонів) парних, що мають парні і непарні номери, білих відривних аркушів. Кожен відривний аркуш теж складається з 2-х частин: першої – вантажного маніфесту, де описується вантаж, що перевозиться, та другої – свідоцтва-сертифіката, де вказуються умови й маршрут перевезення, накладені пломби чи розпізнавальні знаки. Транспортні засоби пломбують на митниці, тому вони не підлягають митному догляду на транзитних митницях. У разі тимчасового ввезення транспортного засобу із застосуванням Книжки МДП та з позначенням «TIR» не вимагається декларування на митниці цього транспортного засобу як ввезеного майна.

Щодо міжнародних автомобільних перевезень в Україні використовуються:

- Європейська угода, що доповнює Віденську конвенцію про дорожні знаки і сигнали 1968 р., схвалена Україною 16 грудня 1974 р., чинна з 3 серпня 1979 р. [5];
- Європейська угода про міжнародні автомагістралі від 15 листопада 1975 р., схвалена Україною 9 листопада 1982 р., чинна з 29 березня 1983 р. [6];
- Протокол про розмітку доріг від 1 березня 1973 р. до Європейської угоди, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки і сигнали 1968 р., схвалений Україною 15 березня 1984 р., чинний з 9 травня 1985 р.

У двосторонніх угодах про міжнародні автомобільні перевезення за участю України, як правило, визначено поняття: «перевізник», «транспортний засіб», «перевезення за зачиненими дверима» («туристичні перевезення»), «регулярність» та «нерегулярність» перевезень, «дозвіл» (документ на проїзд), «транзитні перевезення» тощо. В угодах визначено сферу їх застосування (перевезення пасажирів, вантажів, їх транзит тощо); порядок здійснення регулярних перевезень (за визначеними маршрутами, згідно з розкладом руху, на підставі узгоджених тарифів) та нерегулярних перевезень; обов'язкове страхування транспортних засобів; завчасне обов'язкове страхування цивільної відповідальності кожного автотранспортного засобу, який виконує міжнародні перевезення; заборону певних видів перевезень, наприклад, здійснюваних перевізником однієї з договірних держав між двома пунктами у другій договірній державі чи деяких предметів, матеріалів, речовин.

Регулярні перевезення здійснюються на підставі дозволу-документа на проїзд, що дозволяє в'їзд/виїзд автотранспортного засобу однієї договірної держави на/з територію(і) іншої держави або надає право на проїзд транзитом через територію іноземної договірної держави. Дозволи видаються на підставі встановлених квот. Для нерегулярних перевезень дозвіл не є обов'язковим. У міжнародних договорах можуть передбачатися випадки перевезень, на виконання яких дозвіл не потрібен, наприклад, рухомого майна при переселенні; матеріалів і предметів, творів мистецтва, призначених для ярмарок, виставок, видовищ неторгового характеру; обладнання, предметів, тварин, призначених для театральних, музичних, спортивних, циркових та кіно-заходів і ярмарок; обладнання для радіо-, кіно-, фото- й телезйомок; покійних чи праху; пошти; пошкоджених транспортних засобів; медичного обладнання та медикаментів для надання допомоги при стихійних лихах та ін. Для виконання таких перевезень достатньо перевізного документа країни, де зареєстровано транспортний засіб.

Міжнародні договори можуть містити застереження про заборону перевезення між державами, що домовляються, або транзит їх територіями окремих вантажів, наприклад, зброї, боєприпасів, військового спорядження, вибухових матеріалів та інших небезпечних чи шкідливих речовин.

Норми міжнародних договорів про автомобільні перевезення доповнюють міжнародні угоди, які регулюють питання прикордонного, митного та санітарного контролю. Для вирішення питань, не урегульованих цими договорами, застосовується національне законодавство.

З метою виконання двосторонніх угод про міжнародні автотранспортні перевезення договірні держави можуть приймати Виконавчі Протоколи, створювати Спільні Комісії чи відкривати представництва на території іноземної держави. Так, разом з підписанням зазначеної міждержавної Угоди за участю Казахстану та України було підписано Виконавчий Протокол про застосування Угоди між Урядом Республіки Казахстан і Урядом України про міжнародне автомобільне сполучення від 22 лютого 1993 р. У ньому зазначено, зокрема, центральні виконавчі органи (відповідні міністерства), тлумачення термінів, використаних у міжнародній угоді, способи та умови надання дозволів, строки їх дії.

З метою більш повного задоволення потреб населення у перевезеннях, обмеження монополізму на ринку пасажирських автотранспортних послуг, розвитку конкуренції між перевізниками усіх форм власності постановою Кабінету Міністрів від 2 листопада 1996 р. було затверджено «Порядок проведення конкурсу на перевезення пасажирів автомобільним транспортом» [7].

Як зазначалося, на регулювання питань, пов'язаних з міжнародними перевезеннями, спрямовані й норми Статуту автомобільного транспорту України 1969 р. [8]. У ньому визначено, що до міжнародних належать перевезення за кордон або з-за кордону. Статут встановлює основні умови перевезень автомобільним транспортом вантажів, пасажирів, багажу і пошти, а також взаємовідносини автотранспортних підприємств і організацій в Україні з підприємствами і організаціями, що здійснюють перевезення іншими видами транспорту, в частині їх здійснення (п. 2,5).

Національне законодавство України регулює питання отримання спеціального дозволу на ввезення в Україну окремих видів речовин, матеріалів. Наприклад, Порядок надання дозволу на

ввезення пестицидів і агрохімікатів іноземного виробництва, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 р., встановлює умови, за яких надається дозвіл, а також перелік документів, необхідних для вирішення питання про його отримання.

Законодавство України регулює питання спрощеного перетину митних кордонів кількох держав міжнародним автотранспортом. Це, зокрема, Положення про порядок допущення дорожніх транспортних засобів до перевезень вантажів під митними печатками і пломбами із застосуванням книжки МДП та Інструкція про порядок митного оформлення книжки МДП на товари й інші предмети, котрі перевозяться між митницями з дотриманням процедури МДП, що затверджені наказами Державного митного комітету України від 6 березня 1995 р. Зазначені документи розроблені відповідно до норм Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 р.

Серед значної кількості національних актів, які регулюють митне проходження вантажів, можна зазначити такі. З 1 лютого 1997 р. в Україні почала діяти Інструкція про порядок застосування механізму фінансових гарантій при транзитних перевезеннях підакцизних товарів, затверджена спільним наказом Держмиткому, Укрстрахнагляду, Мінтрансу і Мінфіну від 25 липня 1996 р. за № 342/82/244/154-Б. Інструкція визначає, зокрема, перелік документів, які власник вантажу або уповноважена ним особа надають митниці на митному кордоні; порядок внесення грошової застави – готівкової та безготівкової для резидентів та нерезидентів України; умови та термін дії фінансових гарантій; встановлюється режим транзиту вантажу при оформленні фінансових гарантій.

Норми постанов Кабінету Міністрів України, якими встановлюються митні збори, а також Положення про надання митним органам України фінансових гарантій щодо обов'язкової доставки товарів до митниць призначення, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1996 р., сприяють, зокрема, дотриманню перевізниками умов транзиту, встановлених українським законодавством.

Висновки.

У статті доведено, що на теперішній час основним завданням автомобільного транспорту залишається задоволення потреб суб'єктів господарювання у вантажних перевезеннях. Основні функції, які сьогодні виконує автомобільний транспорт, пов'язані саме із перевезенням вантажу [9].

Значна роль у вантажних автомобільних перевезеннях відводиться державі, основними завданнями якої є формування ринку транспортних послуг шляхом реалізації єдиної економічної, інвестиційної, науково-технічної та соціальної політики [10].

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Кірічок О. Г. Роль і значення автомобільної галузі в системі ринкової економіки / О. Г. Кірічок, Т. І. Агадишева : Збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в умовах трансформації економіки». – Рівне : НУВГП, 2013. – С. 96-98.
2. Конвенція про договір міжнародного перевезення вантажів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234?lang=ru
3. Європейська конвенція про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ). – [Електронне видання]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217
4. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) 1975 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012
5. Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали, відкриту для підписання у Відні 8 листопада 1968 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_372
6. Європейська угода про міжнародні автомагістралі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_046
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 2 листопада 1996 р. «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на перевезення пасажирів автомобільним транспортом». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1346-96-p>
8. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 7 червня 1969 р. «Про Статут автомобільного транспорту УРСР». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-69-p>
9. Кірічок О. Г., Антонюк В. П., Шевченко О. В. Деякі питання правового регулювання міжнародних автомобільних перевезень / О. Г. Кірічок, В. П. Антонюк, О. В. Шевченко : Матеріали

Всеукраїнської науково-технічної інтернет-конференції у співпраці з Фондом INRMARIUM «Інноваційні технології розвитку машинобудування та ефективного функціонування транспортних систем», 28-29 листопада 2019 р. – Рівне : НУВГП, 2019. – С. 56-58. – [Електронне видання]. – Режим доступу: http://ep3.nuwm.edu.ua/16555/1/Tezu_VNTI_Rivne_2019.pdf

10. Кірічок О. Г., Аналіз основних правових положень щодо перевезення пасажирів та багажу / О. Г. Кірічок, В. П. Антонюк, О. В. Шевченко // Науковий журнал «Сучасні технології в машинобудуванні та транспорті». – Вип. № 1 (12). – Луцьк : Луцький НТУ, 2019. – С. 86-91.

REFERENCES

1. Kirichok O.G., Agadysheva T.I. *Rol i znachennia avtomobilnoi haluzi v systemi rynkovoï ekonomiky* [The role and importance of the automotive industry in the market economy system] *Zbirnyk tez II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh naukovtsiv, aspirantiv ta studentiv «Aktualni problemy teorii i praktyky menedzhmentu v umovakh transformatsii ekonomiky* [Collection of abstracts of the II International scientific-practical conference of young scientists, graduate students and students "Actual problems of management theory and practice in the conditions of economic transformation"], Rivne, NUWEE, 2013, pp. 96-98.
2. *Konventsiiia pro dohovir mizhnarodnoho perevezennia vantazhiv* [Convention on the Contract of International Carriage of Goods]. Electronic publication. Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234?lang=en
3. *Yevropeiska konventsiiia pro mizhnarodne dorozhnie perevezennia nebezpechnykh vantazhiv (DOPNV)* [European Convention on the International Carriage of Dangerous Goods by Road (SIPO)]. Electronic publication. Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217
4. *Mytna konventsiiia pro mizhnarodne perevezennia vantazhiv iz zastosuvanniam knyzhky MDP (Konventsiiia MDP) 1975 roku* [Customs Convention on the International Carriage of Goods using the TIR Carnet (TIR Convention) 1975]. Electronic publication. Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012
5. *Yevropeiska uhoda, shcho dopovniuie Konventsiiu pro dorozhni znaky ta syhnyaly, vidkrytu dlia pidypsannia u Vidni 8 lystopada 1968 roku* [European Agreement supplementing the Convention on Road Signs and Signals, opened for signature in Vienna on 8 November 1968]. Electronic publication. Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_372
6. *Yevropeiska uhoda pro mizhnarodni avtomahistrali* [European Agreement on International Highways]. Electronic publication. Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_046
7. *Yevropeiska uhoda pro mizhnarodni avtomahistrali* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 2, 1996 p. "On Approval of the Procedure for Holding a Contest for the Carriage of Passengers by Road"]. Electronic publication. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1346-96-p>
8. *Postanova Rady Ministriv Ukrainskoi RSR vid 7 chervnia 1969 r. «Pro Statut avtomobilnoho transportu URSSR»* [Resolution of the Council of Ministers of the Ukrainian SSR of June 7, 1969 "On the Charter of road transport of the USSR"]. Electronic publication. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-69-n>
9. Kirichok O.G., Antonyuk V.P., Shevchenko O.V. *Deiaki pytannia pravovoho rehuliuвання mizhnarodnykh avtomobilnykh perevezhen* [Some Issues of Legal Regulation of International Road Transportation]: *Materialy Vseukrainskoi naukovo-tekhnichnoi internet-konferentsii u spivpratsi z Fondom INRMARIUM «Innovatsiini tekhnologii rozvytku mashynobuduvannia ta efektyvnoho funktsionuvannia transportnykh system», 28-29 lystopada 2019 r.* [Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Technical Internet Conference in Cooperation with the INRMARIUM Foundation "Innovative Technologies for the Development of Mechanical Engineering and the Effective Functioning of Transport Systems", November 28-29, 2019]. Rivne, NUWEE, 2019, pp. 56-58. Electronic publication. Access mode: http://ep3.nuwm.edu.ua/16555/1/Tezu_VNTI_Rivne_2019.pdf
10. Kirichok O.G., Antonyuk V.P., Shevchenko O.V. *Analiz osnovnykh pravovykh polozhen shchodo perevezennia pasazhyriv ta bahazhu* [Analysis of the main legal provisions regarding the carriage of passengers and luggage: Scientific journal "Modern technologies in mechanical engineering and transport"]. Lutsk. Lutsk NTU, 2019, Vol. No. 1 (12), pp. 86-91.

РЕФЕРАТ

Кірічок О.Г. Основні історично-правові аспекти регулювання міжнародних автомобільних перевезень / О.Г. Кірічок, В.П. Антонюк, О.В. Шевченко // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Технічні науки». Науково-технічний збірник. – К.: НТУ, 2020. – Вип. 1 (46).

Поставлено задачу про побудову оптимальних траєкторій нафтових і газових. У статті проаналізовано основні правові положення одного із інститутів транспортного права – міжнародні вантажні автомобільні перевезення в історичному і правовому аспектах, зокрема, нормативно-правову базу перевезень вантажів автомобільним транспортом у міжнародних перевезеннях, окреслено основні напрями її систематизації. Дана характеристика правових відносин, які виникають під час міжнародних перевезень вантажів автомобільним транспортом і які оформлені відповідними цивільними договорами, описані основні права та обов'язки сторін в цих відносинах.

Об'єкт дослідження – міжнародні автомобільні вантажні перевезення.

Мета роботи – запропонувати шляхи удосконалення організації системи міжнародних автомобільних вантажних перевезень, розкрити роль державних органів у забезпеченні ефективного її функціонування відповідно до законодавства України.

Метод дослідження – багатофакторний аналіз умов функціонування об'єкта дослідження.

У всіх країнах світу транспорт є однією з важливих галузей економіки та складовою частиною міжлюдських стосунків. Сам процес перевезень не виробляє нового продукту, але виступає як сполучна ланка між підприємствами, сприяючи функціонуванню інших галузей економіки, виконанню соціальних завдань, раціональному та гнучкому використанню виробничих сил, забезпечуючи обороноздатність країни.

Тому державна політика становлення та розвитку транспортного комплексу України передбачає забезпечення своєчасного, повного та якісного задоволення потреб суспільного виробництва і суб'єктів господарювання у міжнародних вантажних перевезеннях, створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств автомобільного транспорту всіх форм власності та входження транспортного комплексу України до європейської і світової транспортної системи.

Результати статті можуть бути впроваджені у роботу автотранспортних підприємств, які здійснюють міжнародні вантажні перевезення.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – пошук оптимальної системи організації міжнародних автомобільних вантажних перевезень.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МІЖНАРОДНІ АВТОМОБІЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ВАНТАЖ, КОНВЕЦІЇ, УГОДИ, ДОГОВОРИ, ПЕРЕВІЗНИК, ВІДПРАВНИК ВАНТАЖУ, ВАНТАЖООДЕРЖУВАЧ, ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ.

ABSTRACT

Kirichok O., Antonyuk V., Shevchenko O. Historical and Legal Aspects of Regulation of International Road Transport. Visnyk National Transport University. Series «Technical sciences». Scientific and Technical Collection. – Kyiv: National Transport University, 2020. – Issue 1 (46).

The article analyzes the basic legal aspects of one of the institutes of transport law – international freight road transport. The article focused on historical and legal aspects, of freight transport by road in international transport legal framework. The main directions and its systematization are provided in the article. The legal relations that arise during the international carriage of goods by road and which are drawn up by the relevant civil agreements are describes, the basic rights and obligations of the parties in these relations are detailed.

Object of study – international road freight transport.

The purpose of the work is to propose ways to improve the organization of the international road haulage system, to reveal the role of state bodies in ensuring its effective functioning in accordance with the legislation of Ukraine.

Method Research – a multivariate analysis of the research object's operating conditions.

In all countries of the world, transport is one of the important sectors of the economy and an integral part of interpersonal relations. The transportation process does not produce a new product, but acts as a link between enterprises, facilitating the functioning of other sectors of the economy, the fulfillment of social tasks, the rational and flexible use of productive forces, ensuring the country's defense capability.

Therefore, the state policy of Ukrainian transport complex formation and development provides for timely, complete and qualitative satisfaction of the needs of public production and economic entities in international freight transportation, creation of equal conditions for the development of economic activity of road transport enterprises of all forms of ownership and entry of Ukrainian transport complex to the European and the world transport system

The results of the article can be implemented in the work of motor transport enterprises that provide international freight.

Estimated assumptions for the study object development – the search for the optimal system organization of international road haulage.

KEYWORDS: INTERNATIONAL ROAD TRANSPORTATION, CARGO, CONVENTIONS, AGREEMENTS, CONTRACTS, CARRIER, FREIGHT FORWARDER, CARGO RECEIVER, CARRIER VEHICLE

РЕФЕРАТ

Киричок А.Г. Основные историко-правовые аспекты регулирования международных автомобильных перевозок / А. Г. Киричок, В. П. Антонюк, А. В. Шевченко // Вестник Национального транспортного университета. Серия «Технические науки». Научно-технический сборник. – К.: НТУ, 2020. – Вып. 1 (46).

В статье проанализированы основные правовые положения одного из институтов транспортного права – международные грузовые автомобильные перевозки в историческом и правовом аспектах, в частности, нормативно-правовую базу перевозок грузов автомобильным транспортом в международных перевозках, обозначены основные направления её систематизации. Дана характеристика правовых отношений, возникающих при международных перевозках грузов автомобильным транспортом и оформленных соответствующими гражданскими договорами, описаны основные права и обязанности сторон в этих отношениях.

Объект исследования – международные автомобильные грузовые перевозки.

Цель работы – предложить пути совершенствования организации системы международных автомобильных грузовых перевозок, раскрыть роль государственных органов в обеспечении эффективного её функционирования в соответствии с законодательством Украины.

Метод исследования – многофакторный анализ условий функционирования объекта исследования.

Во всех странах мира транспорт является одной из важных отраслей народного хозяйства и составной частью межлических отношений. Сам процесс перевозок не производит нового продукта, но выступает как связующее звено между предприятиями, способствуя функционированию других отраслей экономики, выполнению социальных задач, рациональному и гибкому использованию производственных сил, обеспечивая обороноспособность страны.

Поэтому государственная политика становления и развития транспортного комплекса Украины предусматривает обеспечение своевременного, полного и качественного удовлетворения потребностей общественного производства и субъектов хозяйствования в международных грузовых перевозках, создание равных условий для развития хозяйственной деятельности предприятий автомобильного транспорта всех форм собственности и вхождения транспортного комплекса Украины в европейскую и мировую транспортную систему

Результаты статьи могут быть внедрены в работу автотранспортных предприятий, осуществляющих международные грузовые перевозки.

Прогнозные предположения по развитию объекта исследования – поиск оптимальной системы организации международных автомобильных грузовых перевозок.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МЕЖДУНАРОДНЫЕ АВТОМОБИЛЬНЫЕ ПЕРЕВОЗКИ, ГРУЗ, КОНВЕЦИИ, СОГЛАШЕНИЯ, ДОГОВОРЫ, ПЕРЕВОЗЧИК, ГРУЗОПРАВИТЕЛЬ, ГРУЗОПОЛУЧАТЕЛЬ, ТРАНСПОРТНОЕ СРЕДСТВО.

АВТОРИ:

Кірічок Олександр Георгійович, кандидат технічних наук, доцент, Національний університет водного господарства та природокористування, доцент кафедри транспортних технологій і технічного сервісу, e-mail: o.h.kirichok@nuwm.edu.ua, тел. +380673627152, Україна, 33028, м. Рівне, вул. Олекси Новака, 77, к. 335, orcid.org/0000-0002-1596-1045.

Антонюк Валентина Петрівна, Рівненський автотранспортний коледж Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна, директор, e-mail: ratk@nuwm.edu.ua, тел. +380963480979, Україна, 33018, м. Рівне, вул. Відінська, 31, к. 27, orcid.org/0000-0001-5778-2822.

Шевченко Оксана Володимирівна, Рівненський автотранспортний коледж Національного університету водного господарства та природокористування, заступник директора з навчальної роботи, e-mail: ratk@nuwm.edu.ua, тел. +380989756901, Україна, 33018, м. Рівне, вул. Відінська, 31, к. 13, orcid.org/0000-0002-0306-0450.

AUTHORS:

Kirichok Oleksandr G., Ph.D., associate professor, National University of Water and Environmental Engineering, associate professor department of transport technologies and technical services, e-mail: o.h.kirichok@nuwm.edu.ua, tel. +380673627152, Ukraine, 33028, Rivne, Oleksa Novaka str. 77, of. 335, orcid.org/0000-0002-1596-1045.

Antonyuk Valentina P., Rivne Motor Vehicle College, National University of Water and Environmental Nature Management, Rivne, Ukraine, director, e-mail: ratk@nuwm.edu.ua, tel. +380963480979, Ukraine, 33018, Rivne, Vidinskaya str. 31, of. 27, orcid.org/0000-0001-5778-2822.

Shevchenko Oksana V., Rivne Motor Transport College, National University of Water Management and Nature, deputy director of educational work, email: ratk@nuwm.edu.ua, tel. +380989756901, Ukraine, 33018, Rivne, Vidinskaya str. 31, of. 7, orcid.org/0000-0002-0306-0450.

АВТОРЫ:

Киричок Александр Георгиевич, кандидат технических наук, доцент, Национальный университет водного хозяйства и природопользования, доцент кафедры транспортных технологий и технического сервиса, e-mail: o.h.kirichok@nuwm.edu.ua, тел. +380673627152, Украина, 33028, г. Ровно, ул. Олексы Новака, 77, к. 335, orcid.org/0000-0002-1596-1045.

Антонюк Валентина Петровна, Ровенский автотранспортный колледж Национального университета водного хозяйства и природопользования, г. Ровно, Украина, директор, e-mail: ratk@nuwm.edu.ua, тел. +380963480979, Украина, 33018, г. Ровно, ул. Видинская, 31, к. 27, orcid.org/0000-0001-5778-2822.

Шевченко Оксана Владимировна, Ровенский автотранспортный колледж Национального университета водного хозяйства и природопользования, заместитель директора по учебной работе, e-mail: ratk@nuwm.edu.ua, тел. +380989756901, Украина, 33018, г. Ровно, ул. Видинская, 31, к. 13, orcid.org/0000-0002-0306-0450.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Мельниченко О.І., кандидат технічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри виробництва, ремонту та матеріалознавства, Київ, Україна.

Налобіна О.О., доктор технічних наук, професор, Національний університет водного господарства та природокористування, професор кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання, Рівне, Україна.

REVIEWER:

Melnichenko O.I., Ph.D., Professor, National Transport University, Head of Department of Production, Repair and Materials Science, Kyiv, Ukraine.

Nalobina O.O., Engineering (Dr.), professor, National University of Water and Environmental Engineering, professor of building, road, reclamation, agricultural machinery and equipment department, Rivne, Ukraine.